

Тивак гъулаъ таза мист

Ассаламу алейкум, гъюрматлу ватанагълий-ир, азиз гъардшар ва чйир!
26-пи ноябриъ Табасаран райондин Тивак гъулаъ лап шадлу мажлис кјули гъубшну. Мажлисра кјуруш му гъулаъ сабсана таза мист ачмиш апбахъди аьлакълуб вуйи. Думу йигъан ихъ республикаийн жюрбе-жюр йишвариан аьлимар ва аьдати инсанар думу серенжемдиз уч гъахъну. Аьлимарин арайиъ Мягъячгъала шагърин имам Мугъяммадрасул гъяжи Саадиев, Каспийск шагърин имам Каримулла гъяжи, Хасавюрт шагъриъ айи диндин университетдин про-ректор, Огни шагърин имам Мугъяммад-Рамазан Ражабов ва гъ.ж. иштирак гъахъну.

Ансар Рамазанов

Мажлис гирами Къур'андиан аятар урхбиинди ккебгъну. Удучвну гъулху гъарсар аьлимди Ислам диндикан, диди ухъкан ккун аплураийи ляхнариккан, ихъ фарзариккан ктибтну ва гъацира мистан утканвал къайд аплури, думу тикмиш апбаъ аьхю кюмек гъахъи касдин терефназ лап ужудар гафар гъапну.
Мистар жилиин Аллагъу Тааьлайин хулар ву. Пайгъамбар ﷺ Меккаийан Мединаийз гъижра гъапган, сабпи нубатнаан мист тикмиш аплуз хъюгъну. Пайгъамбарихъан ﷺ, хал-йишв дарди, сифте мист дивуз хъюгъюнва аьхир, кјури гъерхган, дугъу гъамциб жаваб тувну: «Мист мусурмар йигъан хъуб ражари уч шлу йишв ву. Мистаъ мусурмарин арайиъ гъардаш'вал артухъ шул». Пайгъамбарин ﷺ гъаму гафариан гъаври шулуки, мистар мусурмарин арайиъ аьлакълуб ужудар хъпаз себез шулайи йишвар ву. Ав, дугъриданна, мистаз уч духъну, саб жергейиъ девлетурра касибра дугъужвруган, чпин фициб гъял вушра, Аллагъу Тааьлайин улихъ вари саб вуйиб инсанар гъаври шулу.

СТР 3

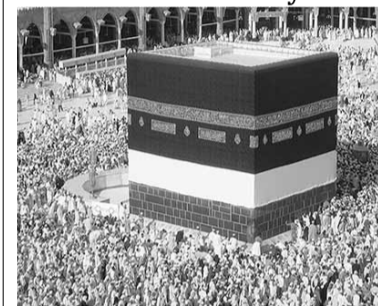

Къур'ан урхури, жвуваз
женнет ккабалг

СТР 2

Пайгъамбар ﷺ бабкан
гъахъи ваз багахъ шула

СТР 4

Инсандин аьмалар

СТР 6

Илим дюн'яйинра, Ахиратдинра ачар ву

Ханмугъяммад эфенди ибн Аьжук атI-Тиваки (1862 -1955)

АлгъямдуллиЛагъи Раббийъ аьламин! Уву Вува халкъ гъафур заваржилар! АлгъямдуллиЛагъи Раббийъ аьламин! Уву Вува акв заварин, жиларин ва дид'ин али вари мулкдин! АлгъямдуллиЛагъи Раббийъ аьламин! Уву вува Падшагъ заварин, жиларин ва дид'ин али вари мулкдин! АлгъямдуллиЛагъи Раббийъ аьламин! Уву гъякъ Вува, Яв гаф гъякъ ву, Женнет гъякъ ву, Жегъеннем гъякъ ву, Пайгъамбар гъякъ ву. Я йиз Аллагъ! Узу Увуз мютлюгъ вуза, иман хураза Увуз, хъугъраза Увухъ, Ув'ина таваккул аплураза ва Увухъ туюгътаж вуза. Анжагъ Сар уву вува Агъа, вари месэлийир тамам аплурур, иманлударин ва имансузарин. Я йиз Аллагъ! Гунгъарин аьфв аптин узкан ктучивдарин ва ктучивуз ккимбударин. Уву Вува гъарсаб ляхин улихъ аплурур.

Гъаму дюаъ гъар мажлисдиз, гъар гъудгънихъ, гъарсаб вахтна аплури гъахъну Ханмугъяммад эфенди ибн Аьжук атI-Тивакийи. Думу 1862-пи йисан бабкан гъахъну. Ханмугъяммад бабкан гъахъихъанмина уларин аквнахъ мягърум духънайи кас вуди гъахъну. Улариз дяррякъбан пайнан къадарнаъди дугъаз Аллагъу Тааьлайи фагъумдин, зиреквалин къадар артухъди тувну. Саб ражари чаз гъеебхъуб, гъеле бици вахтнара кмиди, сарун къавалан гъябгъурдайи. Дугъан адаши Ханмугъяммад чпин гъулан медресейиз гъаьру, Аллагъу Тааьлайин кюмекниинди балкан аьлим шул кјури. Дугъан мялим малла Аьбдурягъим эфенди ибн Рамазан тьялимдихъ сациб жафа гъизигубси, дугъкан гизаф рази гъахънийи, гъаз гъапиш Ханмугъяммад рякъюри-рякъюри илмин заан дережайиз удучвурайи. Саб бици вахтан арайиъ мялимди урхури, дугъусана текрар аплури, Ханмугъяммадди Къур'ан къвалан аплуру. Дугъкан шулу жигъил гъяфиз. Думутанна гъайри, дугъу Тафсирар, Ибн Гъяжарин китабар урхуру ва жара Шариаьтдин къанундин аьгъювалар гъадагъуру.

СТР 5

Къур'ан урхури, жвуваз женнет ккабалт

Гьямд ибши Аллагъдиз ﷺ **Чан ккуни Гьябиб ва ихь Сайид Мугьямад** ﷺ халкъ гъаплу ва дугъаз вягю вуди чаз ухшар адру лап марци ва камил вуйи калам тувуриз. Къадар адрукъан гьямд ибши Аллагъдиз ﷺ вари уматарикан уху мусурмунар Къур'ан ухру агларди дисбаз. Салат ва салам ибши Гьябибуллагъдиз, шлин гьюрматнаан ухузу гьаму заан дережа къисмат ду дубхънаш, гъадгъаз. Гъацира салат ва салам ибши дугъан асгьябариз.

Гьюрматлу ватанагълийир, гъи ихь къл'ина гъацдар вахтар дуфнаки муганайиз заан дережа дибиснайиб гъи варитлан исккан вуйибси дибисна, исккан дережайи айиб заан дапна, ва инсанара дид'ин элешмиш духъна. Гъациб месэлайикан гъисаб шулу гъи ухузу Къур'андин фазилатваликан асгъдруб, думу Къур'андиз лайикъ вуйи гъакъар тувуб, ва думу урхуб аьдат апливал, текрар аплури гьарган, думу киваълан аплувал. Ав, дупну ккундуки, гьарсаб мутму-шейгназ чан ччвур тувну ккунду. Ухузу фукъан гъагъиди ебхурушра, ихь ватанди Къур'андин вари гъакъар тамам аплувал кеспди дидиснайи инсанар агуз гъагъиди ву. Ва инсанар гъациб гьилнахъна дуфнаки, Къур'ан урхуб саб фициб-вуш художественный китаб урхубси дубхъна. Гъамциб эдебсузвалиан ва гъасбикк ккадрувалиан гизаф инсанарин гьудгъниъ «Фатигъа» сурара лап аьжуз гъялнагъди, гъалатлар кади урхури шулу. Ихь варидарин юквар Къур'андина, думу ээбер апбиина, дидихъна вуйи адабарина жалб апуб метлеб вуди, гъачай гъаддин фазилатваликан, дидин заанваликан, эдебарикан, думу урхбан ва урхуз улупбан савабарикан улхухъа. Ухузу аьгъяди ккунду, гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир, Къур'андин фазилатарикан ва заанваларикан улхури гъахъиш, дурарикан дупну ккудукъуз ухъхъан гъич даршул ва дурар кудухну ккудукъуб ухъан удукъру ляхнарикан дар. Гъаз гъапиш Къур'ан учв Аллагъдин ﷻ къадим вуйи, яники ккебгъувал адру, халкъ дапну адру калам ву, ва дидин фазилатра, жара каламариз гъи-

лиган, гъадмукъан артухъ вуки, ухузу гъилиган Аллагъу Тааълайин фазилат фукъан артухъ вуш, ари гъадмукъан. Ва гъамдиан ухузу аьгю шулаки, Къур'андин фазилатнаан къадарнаан гъаври ахузу ва дидин багъаллувал ебгуз анжагъ сар Аллагъдихъантлан ﷻ даршул! «Мибягъ» клуру китабдиъ Аьли асгъабдиланмина дуфнайи саб гъамциб гъядис хура, Пайгъамбри ﷺ гъапну: «Къур'ан - думу Аллагъдихъди ﷻ вуйи саб лап ижми, затра гъудрубтлу аьлакъа ву, дидин аьжайиб ляхнарикан къадар я инсанарихъан, я малаикарихъан, ясана жинарихъан абгуз даршул, думу аьжайиб ляхнар заткъан ккудукъудар дар, думу чавра асуллагъ йирси шулар, я думу гизаф урхури, текрар гъапну клури, инсан инжик апруб дар. Шли Къур'андиан гафар гъапиш, дугъу гъакъ клура, шли му Къур'ан имамди гъибисиш, дугъаз дюз рякъ бихъру, шли дидихъди гъюкум гъапиш, думу гъакълуди гъюкум апрударикан шулу, ва шли дидхъан ижмиди хъчйихиш, дугъан Аллагъдихъна ﷻ вуйи рякъ гъакълуб шул». Гьаму гафариан яркъуди гъамциб мяна ачмиш аплуз шулу: ухузу аьлакъа клуруган, думу ухшар ву саб тлурниз, гъаддихъан хъичйихну гъушган, диди гъадму мутмуйихъна багахъ хузу кюмек аплуру, ва фуну касди думу чан хлиъ гъибисиш, диди думу кас, зат шахра адарди, Аллагъдихъна ﷻ гъахиди. Хъа дидин аьжайибваларикан улхуруш, пуз шулуки, гъийин йигъаз аьхю аьлимар вуча клуру ксарра дидихъинди сабпи класдиз гъагъюрайи баяр-шубарси лигуру. Фукъан дурари дидин мянайикан фикир аплури гъапиш, гъадмукъан артухъ Аллагъди ﷻ дурариз дидин мяна ачмиш аплуру, ва хъанара артухъ фикир гъапиш, хъана яманди мянайин урнар тлаъру, гъаци аьхир адрубкан... Хъа думу фукъан текрар гъапишра, думу саризра абтллар, ухузу варидариз аьгъяхъузки, фукъан уткан шиир вушра, мягли вушра, дидин аднан саб вахт шулу, саб къадар дидихъ хъпехъган, думу абтлуру. Хъа Къур'андин месэла дици дар: агъзаринди йисар гъушну, амма Къур'ан, чав гъафи вахтари фици утканди вуш, гъийин йигъанра гъаци утканди ву. Муаз бин Жабал клурури Пайгъамбарин ﷺ гъядис хура: «Гъиямат йигъан гъарсар

Къур'ан урхури дих аплуру ва гъарсарин къл'ин таж иливуру, ва гъарсаб таждиъ 70 агъзур рукну шулу, гъарсаб рукнуийъ уьру якъутдин багъалу гъван шулу ва гъарсаб тажди аьку аплуру, йигъар йишварин арайиъ ккарапруз шлубкъан рякъ вуди ярхла айи чпин гъвалахъ йишвар. Хъа гьерхру мугъхъан, разиди вуна? Дугъу, «ав» клури, жаваб тувру. Дугъу «ав» гъапнушра, дугъахъди хъайи малаикари, яники Кирамул катибин клуру малаикари, клуру: «Я Аллагъ ﷻ, артухъ аплин гъадгъаз!» Аллагъу Тааълайи дурарин метлебназ жаваб туври клуру: «Маала- хъанай дугъ'ин гъациб багъаллувал палат ва ше'йар карим вуйивалин къадар за апрудар!» Хъасин му касдихъан гьерхру: «Рази вуна гьаму къадарниин?» Дугъу «ав» клури жаваб тувру. Ва къюби малаикари хъана ккун аплуру: «Я Аллагъ ﷻ, уву гьаму яв лукъраз хъанара артухъ тува!» Аллагъди ﷻ клуру Къур'андин агълариз: «Гъачлаккай ичв арччул хилар!» Ва Аллагъди ﷻ дурариз варидариз разивал тувру. Гъамдихъди тувру дурариз, ригъдин фициб нур вуш, гъацдар нурар, дурарикан гъарсар 70 агъзур малаикди женнетдиз хъади аьгъюру, ва Аллагъу Тааълайи дурариз клуру: «Гъарахай хъади думу женнетдиз ва дугъаз гъарсаб Къур'андиан вуди гъурху гъарфнан ажру рубкъай. Ва гъарсаб ужуб лях-

нихъан тувай саб дережа, гъарсаб дережайин арайиъ варж йисан ккарапрусиб манзил ади». Хъасин клуру Къур'андин агълуийиз: «урх Къур'ан», ва урхруган, яв урхувал уткан аплин ва тартил аплин думу фици уву дюн'айи тартил аплури гъахънуш ва яв хал хъибди гъадму йишвахъ наан уву аьхирди вуйи Къур'андин аят ккудукъиш. Ва думу инсанди гъадмукъан гизаф уткан сесниинди урхуз хъюгъру, лап гъадму Къур'ан убхивали хайизкъан думу саб хулахъна луьлуьдикан дапнайиб, дид'ин 70 агъзур урчвлин ал, гъизиликан дапнайидар, ва му хулаъ къадар адрубкъан жюрейин мейвана йимиш шулу, нирарин къадарра клуруш, лап аьхюб шулу. Мушваъ шулу мугъан хпар ва луклар. Ва гъацира шулу гъацдар улариз зат дрякъю, ибаризра дерерху ва инсанарин кивазкъан дрягъру аьжайиб мутмйир. Му кас гъамци гьаму хулаъ айиган, дугъахъинди гъарсадар урчариан малаикди учлвуз хъюгъру. Садпидариан учлвуру 70 агъзур малаик, саб уткан машар гъайидар, саб успагъи ниъ хъайидар, гъарсар малаикдихъди Аллагъдихъан ﷻ пешкеш (гъадият) хъади шулу ва гъарсабди клуру: «Салам увуз яв сабур аплувализ, фукъан уткан йишв дарин му хал, ва гьаму пешкеш Аллагъдихъан ﷻ увуз ву ва Дугъура ув'ина салам хура ва увуз салат тув-

ра». Хъасин къюбпи урчариан учлвуру 140 агъзур малаик, ва гъамрарра шулу гьаму сабпи ражну гъафидарси уткандар, ва гъамрарихъра шулу гъациб пешкеш, ва гъадму садпидари фу гъапнуш, муарри гъаци клуру. Ва шубубпи урчариан учлвуру 280 агъзур малаик ва, гъамци артухъ шули, вари 70 агъзур урчариан къюб ражари малаикар гьюру. Аьхирйиъ, хуру дугъан абана баб, ва гъадриаризра тувру гьаму касдиз фициб караматвал тувунуш Аллагъди ﷻ, ари гъациб. Ва дурари, гъайран духъну, гьерхру: «Фтин бадали учуз мициб къадар гъабхъну, я Аллагъ?» Дурариз жаваб тувру: «Учву ичв веледариз Къур'ан улупувалин гьюрматнаан». Асгъабарихъан дуфнайи хабарри клураки, ухузу женнетдин макъамарин, дережйирин къадар Къур'андин аятарин къадаркъан ву. Фунур касди швнуб аят аьгю гъапиш, гъадмукъан женнетдиъ дугъаз дережара тувди ва фуну касди вари аятарин гъакъар таманди гьуркьну киваълан гъапиш, гъадгъаз вари женнетдин дережйир къисмат хъиди. Гьюрматлу мусурмунар, ухузу Къур'ан урхбан савабарикан ва дережйирикан улхруган, аьгю дапну ккундуки, гъарсаб ляхнин чан илим а, ва гъарсаб илимдин чан мялим а. Мидихъди сабси чан фарзди вуйи ляхнар, суннатар ва эдебера а.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ

Главный редактор
Азиз МИЧИГИШЕВ

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Корректор
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

Дизайн, вёрстка
Мухаммад МУСАЕВ
Иса ОМАРОВ

Менеджер
Мухаммад ХИРЯСУЛАЕВ
Абдулсабир АХМЕДОВ

При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».
Газета зарегистрирована Федеральной

службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2.050 экз.
Сдано в печать 30 ноября 2015 г. в 15:00

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. Аскерханова 13а.

Телефоны:
Редакция: (8722) 51-85-22.
Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222.
по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.

E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

Илим дюн'яйинра, Ахиратдинра ачар ву

Эгер Тивак гьулаъ диву мисткан ул хуруш, якьинди пуз шулуки, чан утканвалиан ихь райондиъ дициб мист адаршул! Гьадмукьан утканди, аьхюди дивнайи мист ву!

Му уткан мист тикмиш гьаплу Пьажимурад халуийиз аьхю чухсагулин гафар клурайи уч духьнайикьандарихьди учуз-ра пуз ккундучуз: уву гьаму мист тикмиш

райондин, Дагьустандин мусурмнар му ляхниинди шад гьапнуш, Аллагу Тааьлайи увура гьаци шад апри. Увуз ва яв хал-хизандиз жандин сагьвал, кван шадвал ва Аллагу Тааьлайин разивал ккун аплурача.

Хьа эгер ухьу душваъ аьлимари гьаплу вяъзириккан улхбаруш, Мягьачгьала шагьрин имам Мугьяммадрасул гьажийи чан улхбаъ му-

аьлакьирра кам шула. Хьа дици дархьбан бадали ухьу Пайгьамбарин суннайихьди гьягьюз чалишмиш духьну ккунду», - гьапну Мягьачгьала шагьрин имамди.

Хасавурт шагьриъ айи диндин университетдин проректори уч духьнайидариз, фу бадали ухьу илим дурхну ккундуш, яркьуди ктибтну: «Аллагу Тааьлайин Пайгьамбариз вуйи саб-

ксар яракьнахьан хьичИхнайивалра аьгьювалар адрувалиан арайиз дуннайиб ву. Гьаци вуйиган, гьюрматлу мусурмнар, ухьу му ляхниз дикьатниинди фикир тувну ккунду.

Каспийск шагьрин имам Каримулла гьажийи, мистаз гьюру касди фицдар эдебар тамам дапну ккундуш, ктибтну. Дупну ккундуки, аьлимарин му улхбарикан уч духьнайидариз аьхю мянфяаьт гьабхьну.

аплуз клури алдабгьу гьарсаб лик, гьизигу жафа Аллагу Тааьлайи агьзра-риинди ражари артухь дапну саваб тувривуз. Гьит Аллагу Тааьлайи увуз, ва гьаму мистахь жафа гьизигу вари имбударизра Женнетдиъ хал туврич-вуз. Ав, ихь райондиз уву аьхю пешкеш гьапунва. Уву фици гьул-жямяаьт, ихь

сурмнарин арайиъ фициб гьюрмат, гьардаш'вал дубхьну ккундуш, ухьу чиб-чпихьна фицдар гьякьар тамам дапну ккундуш ктибтну. «Мусурмнарин чиб-чпихьна даккнива дубхьну ккундар. Гьийин йигьан ихь арайиъ футна гизаф либхура ва гьаддихьди мусурмнарин арайиъ гьардаш'валин

пи амур «урх, аьгью апин» клуруб гьабхьну. Ари гьадму Пайгьамбарихьна вуйи амур ухьузра ву. Аьгьювалар гьадагьури духьну ккунду. Гьаз гьапиш аьгьювалар айи кас гьякь рякьохь шул, аьгьювалар айи касди, наан ашра, жямяаьтлугьдиз анжагь мянфяаьт тувур. Гьийин йигьан саспи

Мажлисдин аьхиреъ думу мистан имамдиз гаф тувнийи. Дугьу вари уч духьнайидариз, дуннайи хьлариз аьхю вуйи чухсагул кьайд гьапну.

Гьит Аллагу Тааьлайи мицдар мажлисар ихь райондиъ артухь апри, гьит душваъ иштирак гьахь гьарсариз берекет, шадвал, бахтар ишри! Амин!

Пайгъамбар ﷺ бабкан гъахъи ваз багахъ шула

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъаму вазли ухъу вари ккилигурайи, ухъуз ваританна ккуни Мугъяммад пайгъамбар бабакан гъахъи раби-уль-авваль ваз улубкъура. Му вари мусурмнар лап иштагъниинди ккилигурайи ваз ву. Гъаз гъапиш думу

вазли Аллагу Тааблайи му жилина Чав халкъ гъапи махлукъатарикан ваританна заанди дерккнайи, Чаз ваританна ккуни ва вари аьлам гъадму кас бадали халкъ гъапи Мугъяммад пайгъамбар бабкан гъахъи ваз ву. Йиз фикриан, му вазлин фазилатна-

кан, Мугъяммад пайгъамбарин заанваликан хабар адрудар мусурмнарин арайи гъичра адаршул. Мусурман дару ксаризра кмиди му касдин уьмрикан лап ужуди аьгъя. Аллагу Тааблайи гирами Къур'андиьра, Мугъяммад пайгъамбар бадали вари аьлам

халкъ гъапиунза, кпура. Аллагу Тааблайин му гафарикан ухъу гъарсари фикир дапну ккунду. Яни ухъу вари гъаму кас бадали халкъ дапнайидар вухъа. Гъаци вуйиган гъаму макъалайи жикъиди Мугъяммад пайгъамбарикан хабар тувдихъа.

Мугъяммад пайгъамбар бабкан хъувал

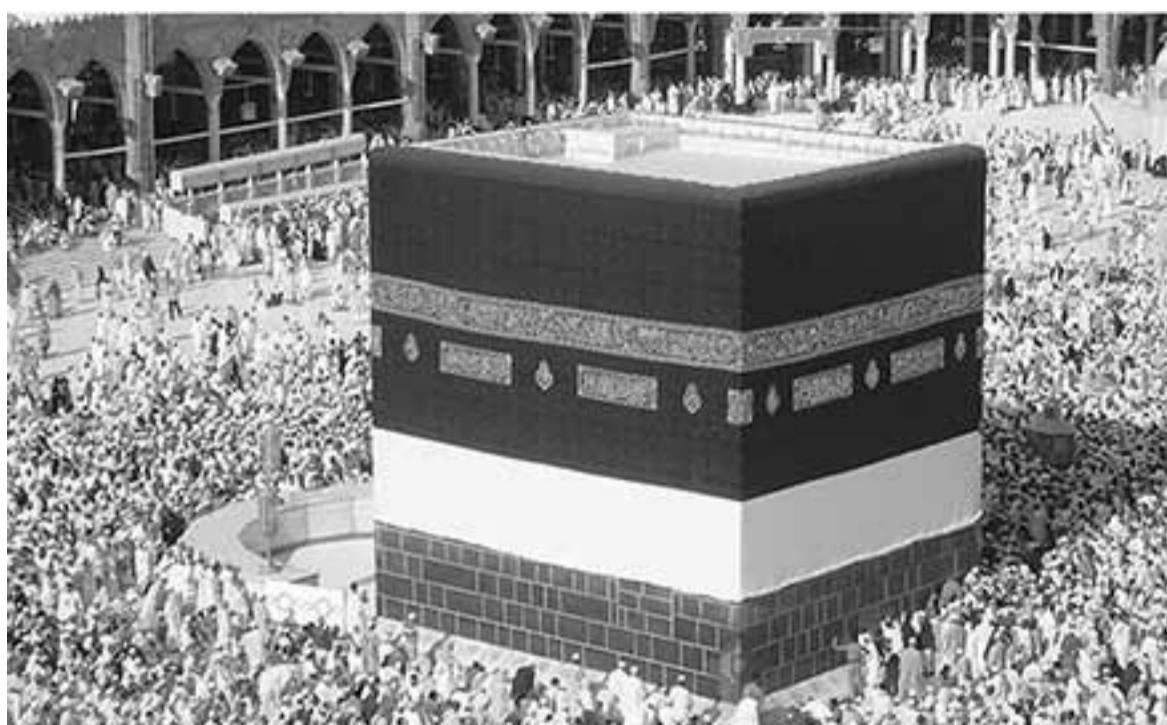
Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ филин йисан раби-уль-авваль вазлин 12-диф, итни йигъан Мекка шагъриь, къурайшитарин тухумдиан вуйи Гъяшимдин хизандиь бабкан гъахъу. Дугъан адашдиз Абдуллагъ куйи, дадайизра – Аминат.

Думуган Абравийиь аии аьдатариз асас духъну, къюд йис хъайизкъан вуйи вахтна Саад кпуру тухмарикан вуйи Гъалимат кпуру хпири дугъаз чан мухрилан никк тувнийи. Пайгъамбарин ﷺ адаш къанна хъуд йисаь ади, дугъан хпир ккъоб вазлин бицпир кайи вахтна, кечмиш шулу, хъа дада йикруган, баалин йирхъуд йис дубхънадаи. Думу йикбалан къяляхъ къюд йисан Мугъяммад ﷺ чан аба Абдул-Муталибдихъ яшамаш шули гъахъу. Дугъан миржид йис гъабхъиган, абара кечмиш шулу. Хъасин думу чан халу АбуТалибди чахъна гъадагъуру. Зегъмет зигбахъна ухди вердиш гъахъи Мугъяммад ﷺ мекканлуийрин чарвийрихъ гъушну. Лапра ухди, бицпигандин вахтналан ккебгъну, думу камаллу, гъакъвал ккуни, ихтибарвализ лайикълу, хъугъвал ккулииз адабгъру, чан гаф тасдикъ апуру, эдеблу, намуслу, гъич саб жюрейинра гъалатлар дарапуру, фикирлу бай вуди гъахъу. 25 йис яш гъабхъиган, Мугъяммадди ﷺ, адлу ачлини дишагъли Хадижатдин теклифниинди, думу чаз хпирди гъадагъуру. Гизаф къадар адлу ксариз Хадижат чпиз

хпирди гъадагъуз ккундийи, амма дугъу разивал тувундаи. Мугъяммад ﷺ чан ватанагълийирин арайиь намуслу, лайикълу кас вуди, адлу духънайи, дугъу гъич саб вахтнара кучал апурудаи.

Пайгъамбарихъна Жабраил гъювал

Сабпи ражну Мугъяммаддин ﷺ аьндарвалин ляхин дугъан 40 йис дубхънайиган ашкар гъабхънийи. Аьрш-курсдин гъурулушдикан, дюн'яйин, яшайишдин ва йикфувалин сирарикан ялгузвалиь фикрар апуз кпури «Гъираь» кпуру дюрхъяз нубатнан ражну дуннайиган, саб дупну дугъахъна Жабраил малаик гъюру ва буйругъ апуру: «Икъра!» «Урх!». Мугъяммадди ﷺ жаваб тувру: «Узуз урхуз аьгъдарзуз». Дугъаз, дугъриданна, урхуз аьгъяди гъабхъундар. Малаикди чан буйругъ текрар апуру, хъа дугъу цийиккултан хъана гъациб жаваб тувру. Шубубпи ражну Жабраили кпуру: «Урх, Первердигарин ччвурнахъан...» Мугъяммадди ﷺ гъадму гафар текрар апуру, ва дугъаз дурар чан кивак гъидикганси шулу. Жабраил малаикди Мугъяммаддиз, уву пайгъамбар вува, Аллагъди Гъаьнайир вува, кпури хабар тувну. Гъаддихъанмина Аллагу Тааблайихъан Жабраил малаикдиланмина Мугъяммад Пайгъамбарихъна ﷺ Къур'ан рубкъуз хъюгъювал субут гъабхъи. Думу ляхин 23 йисан арайиь давам гъабхънийи. Дюн'яйин аьгъвалатариз тьлукъ вуди дилигну, тарихдин лазим гъабхъи дюшюшарит

инсаниятдиз Къур'ан паяринди ачмиш шули гъабхъну. Мугъяммад Пайгъамбари гизаф вахтарин муддатнаь, аьгъ апуз ва ккъюгъюз даршулу читин шартларий Ислам тарабгъуз, дидин ад за апуз хъюгъну. Къурайшитар Пайгъамбариз ﷺ къаршуди удучивури гъахъну, фицики дурариз чпин къурулушдин аьдатар чпуру апурувалин къурху айивал аьгъю гъабхънайи. Дурари Мугъяммад ﷺ ва сарпи мусурмнар инжиг апури, дугъан ччвур исккан апури ва дурарихъди гъархъри гъахъну. Дугълан футнийир апури, думу шаир ву кпури, фалабахан ва аьмалдар ву кпури, жинарихъди аьлакъа айир ву, кпури гъахъну. Къафирари чпиз аии вари къувватар ва мумкинвалар дугъу тарабгъуз

хъюгънайи диндиз къаршуди гъягъбаз жалб апуийи. Дугъин аьлхъюри, дугъин бицпидар, фикирсузар ва дишагълийир алаури, дугъахъинди гъванар гатлахъури, думу йиклуз къаст ади, чарйир агури гъахъну. Мугъяммадди ﷺ ва дугъан терефкрани Аллагъ ﷻ бадали ва Дугъан дин бадали варибдикк ккъюгъри, вари аьгъ апури гъахънийи.

Дугъан аьндарвалин ляхар ашкар гъахъихъанмина йицпидар йисна гъац гъабхъиган, Аллагу Тааблайи думу Завариз гъахуру. Сифте Аллагъди ﷻ думу йишвандин вахтна Меккаийан Йерусалимдиз, Байтул Мукъаддасдин мистаз гъахуру, хъасин завариз адауру. Душв'ин дугъаз гизаф къадар аьламатар улупуру: дугъаз чпин нягъакъ ляхариз ва чпи деету гъалатлариз лигну жаза гъадабгъурайидар гъаркъну, думу пайгъамбарихъди гюрюшмиш гъахъну, дугъаз Аллагъдин ﷻ гизаф къадар жинивалар ашкар гъапиу, дурарикан дугъу сарун гъич саризра гъапундар. Думу Аллагъди ﷻ гъич саркъана ададау завун аьршдиз адаьну, ва гъаддинди Аллагъди ﷻ дугъаз саризкъан дарапу асас гъюрмат гъапиу.

Медина шагъриз гъижра апуб

Аллагу Тааблайин амриинди ва ихтиярниинди сифтейин мусурмнарехъди Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ Меккаийан Ясрибдиз кюч шулу. Хъасин думу Ясриб шагъриз Пайгъамбарин ﷺ шагъур - Медина кпуру ччвур тувнийи. Мугъяммад Пайгъамбар садпи мусурмнарехъди

Меккаийан Мединайиз гъижра гъапиХъанмина ккебгъну, мусурмнари чпин тарихдин йисар гъисаб апуз хъюгънийи. Садпи мусурмнаринна къафирарин арайиь гизаф къадар дявийир ва кчихбар кпули гъушну. Ислам яваш-яваши Абравийин полуостровдин тарабгъуз хъюбгъру. Пайгъамбари ﷺ инсанариз Ислам дин улупури, дидин вазифйирин ва мажбурнайирикан ктибтури, гъадагъа дапнайи терефарикан улхури гъахънийи; дугъу дюн'яйизра, Ахиратдизра хайирлу ляхарикан ктибтури ва Ахират бадали хайирлу рякъяр ашкар апури гъахънийи, инсанариз гизаф къадар аьламатар-мюьжизатар улупуйи. Аннамаш апуру инсанар гъюблан-гъюбаз аргухъдиси Пайгъамбарин ﷺ рякъюз гъюру. Гъамци Гъижрайин къяляхъ йицпидар йисан Мугъяммад Пайгъамбарин ﷺ тарабгъу дин Абравийин вари полуостровдин варитан асасуб ва аьгъвал чан хлиз гъадабгънайиб гъабхъну. Инсанарин арайиь Ислам дин бегъемди тарабгъбан къяляхъ, гъижрайин йицпидар йисан, раби-уль-аввалин вазлин 12-пи йигъан Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ 63 йисандин яшнаь ади кечмиш шулу. Мединайиь кечмиш гъахъир думу гъадушваь накъвдик кивру - чан хпир Аьйшатдин хулаь, Пайгъамбарин ﷺ мистан багахъ. Гъамусяаьт Пайгъамбарин ﷺ мист яркъу дапна ва дугъан накъв мистан гъацкъялаь дубхъна. Гъит Аллагу Тааблайи ухъу му касдикан вуйи аьгъювалар йигълан-йигъаз аргухъ апуз амур апури!

Ансар Рамазанов

Илим дюн'яйинра, Ахиратдинра ачар ву

1 « Багахъ хъайи гъуларин ва вари Кирягъ мягъялин алимар мугъахъди гюрюшмиш шули, чпиз дугъхан аьгъювалар гъадагъуру. Мялимдин кюмекниинди дугъу медресейиз гъюру имбу тьялимариз дарсар тувуз хъюгъру. Табасарандин гъуларий Шариатдин суаларин гъакънаан жюрбежюр фикрар гъахъиган, гъякъ жаваб абгуз Ханмугъяммаддихъна гъягъюри гъахъну. XX-пи аьсрин сумчурпи йисари Ханмугъяммадра, имбу аьлимарси НКВД-йин гъуллугъчйири инжик апури гъахъну. Саб ражну Ханмугъяммаддихъан НКВД-йин гъуллугъчйири Хючназ дурхну, гъерхру: «Совет къанунди мапан клурайиб апуз увуз нач ва гучи шулдарнуз?» «Саб клуруб - Совет къанунтлан Аллагу Тааьлайин шариатдин къанун тевуз даршлукъан ахюб ва гъякълуб ву, эгер ухъу гъякъ мусурмнар вуш, гъадму къанундихъан гучи дубхъну ккун. Совет къанун аьдатлу халкъди, чпиз ккуни гъялнининди, анжагъ чпин жямьяатдин игътияжар ва метлебар,

терефер уьрхюз кадабгънай- нунди, миллетвализ, машнан дилигди, касибра, девлетура, иб ву. Хъа Шариатдин къанунди, миллетвализ, машнан дилигди, касибра, девлетура, рагназ ва хъайи девлетдиз гъаму дюн'яйиьра, Ахират-

дигъра вари миллетар-халкъар ужуб къайдайинди уьрхюра. Къюб клуруб, кур-кар касдиз гучи вая нач даршул». НКВД-йин жаллатИди Ханмугъяммад чпин идарайиан утуккуру. Дурари дивнайи гъадагъйириз дилилигди, Ханмугъяммадди чан апури шулу шариатдин ляхнар-карар гъахури гъахъну. 1940-пи йисхъанмина Ханмугъяммад эфендийин гъюнариин гъулан жямьяатдин имамвалин ляхнин гъагъишин алабхъуру. Жямьяатдин ляхнарихъна дугъу медресейиь гъуландарихъна илимдин аьгъювалар рукъуз хайлин жафа зигуру. Дугъан гизаф тьялимарра ади гъахъну. Гъит Аллагу Тааьлайи му имамар-алимарин берекет ухъузру рубкъри, гъит Аллагу Тааьлайи мурариз женнет къисмат апури.

Мялумат тувур: Абулкъасум ибн Муталлим - гъаму вахтна гъулан имам
Гъибиклур: Уртлларин Ханмугъяммаддин бай Аьбдул Муталиб-гъяжи Гъязрати Аьлие

Веледарин арайиь гъякъ'вал уьбх!

Жвуван веледариз, сар-сарихъан жара дарапди, сабси ва гъякълуди дилигну ккунду, клури шулу. Фици бицидарихъан саб мутму пай апуз даршули, гъархъри шулуш, чиб-чпиина аьрзийр апури шулуш, кми-кмиди рябкъюри шулхъуз. Вахт-вахтарик, саб члуру къаст адарди вушра, веледарин арайиь гъацдар гъюрматсузвалар хъуз сеbeb вуйидар абйир-бабар вуди шулу. Саспидари веледариз жюрбежюр шей'ар ва жара пешкешар тувруган, сануриз тмундаризтлан артухъ туври шулу - мушваь абйир-бабар гъалатI шула, гъаз гъапиш веледарин арайиь гъюжатар хъуб, инжиг'валар хъуб мумкин ву.

Абйир-бабаре веледариз пешкешар тувруган, дурарин арайиь дюзвалиинди ва сабси пай апуз Шариатди тлалаб апура. Мици апбан метлебра веледарин арайиь ккунивал ижми апуз ву. Жвуван веледарикан санур тмунарихъан жара апуз, вая сар имбудартлан заанди дисуб, дурарикан сариз ужубсиб артухъди тувуб аьйибнан, ужуб дару ляхин ву, гъаз гъапиш гъамцдар ляхнари веледарин юкварий чиб-чпихъна бахилвал, дак-

книшин ипру, диди багагълувалин зунжар гъудутгуз мумкин ву. Имам аль-Бухарийи ва Муслимди чпин дугъри сборникариь ан-Нуман бин Баширихъан вуйи гъядис дубхна, дугъу гъапну: «Саб ражари йиз адаши узуз пешкеш тувнийи, гъадмуган Амрат бинт Равагъйи йиз адашиз гъапи: «Узу му ляхнин рази дарза, гъелбетда уву Аллагъди Гъаьнайирихъна душну, гъаму ляхин ихтияр айиб вуйин - дарин тьяйин апин». Думуган ан-Нуманайин

адаши, Пайгъамбарихъна душну, гъерху: «Узу Амра бинт Равагъайикан вуйи йиз веледиз пешкеш гъапуз, ва дугъу узкан гъаму ляхнин гъякълувал аьгъю апуз тлалаб апура, я Аллагъди Гъаьнайир». Пайгъамбаре гъерху: «Гъациб пешкеш яв имбу веледаризра тувуна?». Дугъу жаваб тувну: «Ваь!» Пайгъамбаре гъапи: «Аллагъдихъан гучи апинай, ичв веледарин арайиь барабарвал ва гъякъ'вал уьбхяй» («Сагъигъ-уль-Бухари», №2447: «Сагъигъуль-Муслим», №1723). Жвуван вари веледариз сабси дилигну ккунивалин мусурман алимарин арайиь разивал дубхъна, мидихъди сабси веледарин арайиь пешкешар сабси пай апбан гъякълуан алимарин арайиь хилафра а. Месэлназ, шафиитарин ва гъянафитарин ахю пай алимари, бализ фукъан тувруш, шуразра гъадмукъан тувуб герек ву, клура, гъаз гъапиш гъядисди гъамдиина улупура. Гъелбетда, жара фикирра а: веледариз пешкешар тувруган, дурар, ирс фици пай апуруш, гъациб саягъниинди пай апуз лазим ву, бализ къюб ражари

артухъди. Анжагъ веледарин арайиь пешкешар пай апуруган гъякъ'вал уьбхюб ужу ву, иллагъки, веледарин думу шей'ариз сабсиб игътияж'вал айиган, ясана веледарикан санур барабарсузвалиин рази даруган. Хъа эгер веледарикан санур гизафси игътияж'вал айир вуш, вая имбу гъардшар ва чйир, чпикан сануриз артухъди, ясана ужубсиб тувбиин рази вуш, думуган веледарикан санур заанди дисбаь аьйиб апуз адар, думу ужуб дару ляхнарикан шуладар. Амма, эгер адаши имбудариз тутрувди, веледарикан сануриз пешкеш туввиш, ясана дурарикан фунуриз-вуш артухъдиси, ужубсиб туввиш, пешкеш гъадгъануб гъисаб шулу, бицир чаз туву шейънан эйси шулу. Дупну ккундуки, мициб аьгъвалат Шариатдиь къабул апурайиб дар. Дицдар ляхнарихъан Шариатдиь ухъуз ихтият йихъай, ярхла йихъай, дупна. Гъаддиз фукла пай апуруган ухъу, мусурмнари, Шариатдин тлалабарикан гъархну ккундар. Гъаци гъабхъиш веледарра бахтлу хъиди ва абйир-бабарра архаинди шул.

Инсандин аъмалар

Суал: Швнуд йисханмина бицири чан гунгъарихъан жаваб тувру? Гъарури чахъанди жаваб тувдин, дарш чан веледарихъандира?

Жаваб: Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Шубурин аъмалар диклурдар: 1) нивклуъ айирин, уягъ хъайизкъан, 2) йисар тамам дархъи бицирин, 3) клу'ан душнайирин, амриз гъайизкъан» (имам Агъмад, № 100-101, 144/6; ад-Дарими, №171/2; Абу Давуд, №4398; ан-Насаи, №156/6; ибн Мажагъ, №2041). Гъарури чахъан-

ди жаваб тувру, амма жарадарихъандира жаваб тувну ккуни инсанар а: имамди чан жямаят-

дихъандира, жилири - хизандихъандира, гъакимри – чан хиликк ккайдарихъандира.

Хна

Суал: Хнайихъди жандик фукла каплуз ихтияр айин? Гъудгнин жиклуб камил шулин?

Жаваб: Хай шулу, эгер диди шид деебтуруш, хъа ухъуз агъюганси, хнайи шид деебтуру, гъамдиан ихтияр айиб агъю шулхъуз. Жилирихъ хъайи дишагълийиз чан жилирин ихтиярниинди хилар, ликар хнайихъди рангламиш аплуз хай шулу, хъа рангламиш гъаплу йишвар анжагъ жилиризна мягърамаризтлан рякъюз гъитуз ихтияр адар. Эгер аьврат вуйи йишварра кмиди ран-

гламиш дапнаш, дурар анжагъ жилиризтлан рякъюз гъитуз ихтияр адар. Жилирихъ хъадру шураз му ляхнар аплуб карагъат ву. Хъа жилариз мурад гъярам ву («аль-Гъязрамия»).

Кучликан

Суал: Вари дюпошариъ кучлал аплуб гъярам вуйинхъа?

Жаваб: Кучлал гъар жюрейинуб шулу. Гъярам вуйи кучлал а – думу, мисалназ, Шариагъдин хай шлу сеbeb адарди аплуб ву. Хай шлу кучлалра а – думу зулумкрари-хъан жзуван мал-мутму уьбхруган аплуб ву. Кучлал аплуб ужу шулу, шлинкла нукъсанвалар жин аплури. Кучлал аплуб герек ву, эгер мусурман касдиз къанундиинди дарди зулумкрари зулум аплури гъабхъиш, гъадму уьрхбан бадали. Яни

гъадму кас айи йишв жиниди гъибтуз шулу, дугъан жандак уьбхбан бада-

ли. Мусурмарин арайиъ мяслаят аплуз клурира кучлал аплуз хай шулу

Краб

Суал: Крабдин палочкйириккан гъязур дапнайи салат иплуз хай шулин? Краб иплуз ихтияр айин?

Жаваб: Жилиинра, штуъра яшамиш шлу чливи шейъ иплубдик ишлетмиш аплуз хай шулдар, хъа краб гъаму ухъу гъапидарикан ву. Гъаци вуйиган краб иплуз хай шулдар. Мидихъди сабси дупну ккундуки, балугъарикан вуйи сурсат фунуб вушра иплуз хай шулу, дидиз фициб ччвур туврашра – крабдин палочка, ясана жа- раб (крабдин палочкйир

балугъарикан гъязур дик кайибдиз дилигну, аплури). Гъаци вуйиган хъасин хурагназ ишлет- учву гъадабгъру сурсат- миш дапну ккунду.

Аллагъу Тааълайин ччвурарикан

Ухъуз Аллагъдин ччвурар, Вухъуз гизаф ккунидар. Текрар аплуруш дурар, Къисмат шулхъуз женнетар.	Аллагъдинуб ву Аьлам, Ухъуз тувнайи Калам, Тувру гъаруриз салам Ву увуз туву низам.	Аллагъдин ччвур ву Жаббар, Адар сар Дугъаз барабар, Аьламдиъ Дугъаз адар, Мютюгъ даруб ва хъибдар.	Аллагъ ву сар Мусаввир, Гъарсабдиз тувна жюре, Адар сабдиз барабар, Дидиз ухшарин жюре.	Аллагъдин ччвур ву Аьлим, Вари аьламдин мялим. Адар къадар Яв илмин, Эввел ва ахир дидин.
Аллагъдин ччвур ву Рягъман, Гъарсар касдиз ву аман, Рубкьур ккунириз дидкан, Нагагъ дархъиш учв нукъсан.	Аллагъдинуб ву Аьрш-Куруш, Дюн'я вуди ухъуз нуш, Ахират шулухъуз хуш, Игъсандихъди дархъиш буш.	Аллагъдин ччвур ву Салам, Чиб-чпиз тувай клуру салам. Аллагъди дапна амур, Дархъуз учву такабур.	Аллагъдин ччвур ву Гъаффар, Сар Учв ву лап аьфв аплуру, Ккеркру ичв нукъсан тлулар, Туврачвуз ужу абур.	Аллагъдин ччвур ву Къабиз, Ужувлар циб ккунириз, Аплур гунагълууйириз, Табигъ дархъи луклариз.
Аллагъдин ччвур ву Рягъим, Ккудудубклуру а рягъим, Гъарган тувру луклариз, Гъуллугъ аплураш Сариз.	Аллагъдинуб ву Салам, Тувуризра ву дарман, Инсан аплуру заан, Духъну учв гизаф аднан.	Аллагъдин ччвур ву Мугъаймин, Ужувлар тувра, амин! Уьмрин-дуланажагъдин, Гъайгъушнаъ а гъарурин.	Аллагъдин ччвур ву Къагъгъар, Мютюгъ ву жилар-завар, Яв аьхювали мягъкам, Аплурава му Аьлам.	Аллагъдин ччвур ву Бассит, Алтлабццури ужувлар, Жанариъ ирчри рюгъар, Туври журматлу къисматар.
Аллагъдин ччвур ву Малик, Вари аьламдин Халикъ, Даима Маликуль-мулк, Рубкьуру варидиз ризкъ.	Аллагъдин ччвур ву Муъмин, Женнетариз ву замин, Гъахъиш уву сар муъмин, Шулува душаваъ якъин.	Аллагъ ву Мутакаббир, Думу сар ву лайикъ вуйир, Заан ву сифатартлан, Эйси ву заанвалин.	Аллагъдин ччвур ву Вагъгъаб, Пешкеш тувру гъаруриз. Ккилилигди, ужвал-саваб, Тувру Дугъу варидиз.	Аллагъдин ччвур ву Муизз, Туврувуз къувват аьзиз. Тувру увуз гъалибвал, Ккунириз а заанвал.
Аллагъдин ччвур ву Къуддус, Гъарсариз тувру намус, Зат дарапди уву фурс, Уьбх думу намус гъамус.	Аллагъдин ччвур Мугъаймин, Уьрхюрайир халкъ гъаплар, Дивна дурариз къадар, Туври луклариз ужувлар.	Аллагъдин ччвур ву Халикъ, Халкъ гъапунва му Аьлам, Табигъ духъна Вуз махлукъ, Тувну дурариз Калам.	Аллагъдин ччвур ву Раззакъ, Халкъдиз ниъмат-ризкъ, Тувну гъарсаб чан къадар, Чан вахтна аплуз мадар.	Аллагъдин ччвур ву Музилл, Асккан аплур Чаз ккунир. Тадагъну къувват, сагъвал, Хъуркъивал ва гъалибвал.
Аллагъдинуб ву Къудрат, Гъарсариз тувру сурсат, Дюн'яийн нази-нигъмат, Гъюрайи яв Ахират.	Аллагъдин ччвур ву Аьзиз, Къудрат варитлан Сариз, Аьламдиъ гъалибвализ, Адар сар Учвтан дидиз.	Аллагъдин ччвур Бариу, Халкъ гъапур Аьлам, Калам, Саб фуклара адарди, Чаз ккуни хушниинди.	Аллагъдин ччвур ву Фаттягъ, Сар гъадабгъур гъалибвал, Илимдихъна зигъимвал, Шулу аш игътияж'вал.	Аллагъдин ччвур ву Басыр, Аьлам вари ву рябкьур. Дугъаз адар зат жиниб, Зарсибра Чаз дрябкьур.

Аллагъу Тааълайин ччвурарикан

6 « Аллагъдин ччвур ву Самий,
Вари ебхъуру Дугъаз,
Аьламдинна заррин сес,
Ебхъуру цимцидин нефес.

Аллагъдин ччвур ву Гьякам,
Вари Аьламдин гьяким.
Дюз аплур гьякъ-нягьякъвал,
Мялум ву гъюз имбувал.

Аллагъдин ччвур ву Аьдил,
Дугъазтлан адар дюзвал,
Марци аплуру нягьякъвал,
Тувру халкъдиз къадарвал.

Аллагъдин ччвур ву Латиф,
Рягъимлу чан луклариз,
Журматлу ву дурариз,
Дурарин яшайишди.

Аллагъдин ччвур ву Хабир,
Адар дугъхъан жини сир.
Аьгъя гъабхъуб-гъюз имбуб,
Чан илмихъан ккадрахъруб.

Аллагъдин ччвур ву Гьялим,
Инсандиз жан-юкв аплур,
Гунгарин аьфв аплур,
Жазайиз гьялак дарур.

Аллагъдин ччвур ву Аьзим,
Учвтлан адар гьяйбатлу,
Аьламди саб ухшарлу,
Фагъмин къадар аьхювал.

Аллагъдин ччвур ву Гьяфур,
Гунгарин аьфв аплур,
Камивалар дюз аплур,
Ужувлан рякъюб тлаьрур.

Аллагъдин ччвур ву Шакур,
Рази вуйир, мянфяьтлур,
Гьяруриз пешкеш туврур,
Бици саваб аьхю аплур.

Аллагъдин ччвур ву Аьли,
Варитлан заан-ягъли,
Къимат аплуз даршлукъан,
Чаз барабар адрубкъан.

Аллагъдин ччвур ву Кабир,
Сифатарин, ляхнарин,
Сабдихъра мягътаж адрур,
Сабанра зяиф даршлур.

Аллагъдин ччвур ву Гьяфиз,
Аьлам ву уьбхюрайир.
Эйсивал зат ккудрубкпур,
Чан Аьлам уьбхюрайир.

Аллагъдин ччвур ву Мукъит,
Амур аплур варидиз,
Ризкъ тувну инсанариз,
Къадар вуди гьарсариз.

Аллагъдин ччвур ву Гьясиб,
Ву гьисабназ гъадабгърур.
Луклар гизаф тухь аплур,
Рягъим гьяруриз туврур.

Аллагъдин ччвур ву Жалил,
Ву гьякълу Жалла – Жалил,
Дугъахъ мягътаж ву Аьлам
Халкъ гъапну дугъу Калам.

Аллагъдин ччвур ву Карим,
Варидариз жумартлур,
Туврур гьяруриз ужувлар,
Циб шулдар Дугъан дурар.

Аллагъдин ччвур ву Мужиб,
Дюьйир къабул ву аплуб,
Гъайгъушнаь а лукларин,
Игътияжнаь дурарин.

Аллагъдин ччвур ву Васий,
Вари айир Чан амрий,
Ужувлар ву луклариз,
Къадар адар дурариз.

Аллагъдин ччвур ву Гьяким,
Зурба фикир ву хъайир,
Ляхнар-карар дюзидар,
Гьякълу мяна айидар.

Аллагъдин ччвур ву Вадуд,
Луклар гизаф ву ккунир,
Варитлан заан Мажид,
Тярифлу, адлу вуйир.

Аллагъдин ччвур ву Бааис,
Халкъ чиви Ахиратдиь
Аплуру зат шак дарди,
Жилан удучвур сагъди.

Аллагъдин ччвур ву Шагид,
Вари махлукъдин шагид,
Рякъюра вари Аьлам,
Саб шейь хьибдар Дугъхъан кам.

Аллагъдин ччвур ву Гьякъкъу,
Диврава гьякълу къанун,
Варидиз ву кпури гьякъ,
Узу улупнайи рякъ.

Аллагъдин ччвур ву Вакил,
Арха ву халикъ камил,
Кюмекназ ухъуз даягъ
Ву, гьяруриз саб саягъ.

Аллагъдин ччвур Къавийю,
Тамам варитлан къувват.
Гъалибвал ву Яв сарин,
Жвув гъахуб Дугъаз адар.

Аллагъдин ччвур ву Матин,
Ижми, гужли ва сикин,
Къувват а тамам аплуз,
Чан къарар кпулиз гъахуз.

Аллагъдин ччвур ву Вали,
Тамам аплуз ву замин,
Гьякъ луклариз духъну эмин,
Кяфирар аплдар сикин.

Аллагъдин ччвур ву Гьямид,
Сар ву Адлур, Лайиккур,
Даима гьямд ухъу аплур,
Тяриф гьар вахтна хъаплур.

Аллагъдин ччвур ву Мюгъси,
Тамам гьисаб аплубси,
Вари тереф уьбхрубси,
Аьгъю аплуру сабси.

Аллагъдин ччвур Мубдиу,
Ву ккебгърайир нумуна
Чаз ухшаруб адарди,
Халкъ гъапну вари Сарди.

Аллагъдин ччвур ву Муид,
Аллагъ ву аплур къаляхъ.
Жан алидар, дукнайи
Гьялназ, ва хъана къаляхъ.

Аллагъдин ччвур ву Къайюм,
Ву гьякъикъи, кпулинди,
Саб игътияж адарди,
Гъайгъу зигуру Сарди.

Аллагъдин ччвур ву Важид,
Девлетдин къадар адар,
Игътияж кпуруб адар,
Саб ляхинра дубградар.

Аллагъдин ччвур ву Мажид,
Ужувлариин машгур,
Лап беъемди сифатар,
Ляхнар тамам аьхюдар.

Аллагъдин ччвур ву Вагъид,
Сар ву вари Аьламди,
Гьукум гъабхру манзилди,
Талитнаь Вуз адарди.

Аллагъдин ччвур ву Самад,
Даим вуйир, ва мятлюгъ,
Шулу Увуз, дар намерд
Аьфв аплуз, гъахъиш мятлюгъ.

Аллагъдин ччвур ву Къадир,
Вари Дугъан Къувватнаь,
Фу вушра, фукъан къадар,
Халкъ аплуру Чаз ккуниб.

Аллагъдин ччвур Муаххир,
Къаляхъ аплур ахири
Дубхъну ккуниб. Кафирар
Дерккру шлукъан аьссиди.

Аллагъдин ччвур ву Аввал,
Сарпур, халкъ аплайизра,
Адар Аллагъдин эввел,
А Аьламдин ахирра.

Аллагъдин ччвур ву Загъир,
Рякъру, ачухъди вуйир,
Заан аслиан дюзир,
Ву ухъуз гьякъ гъядиса.

Аллагъдин ччвур ву Батин,
Айиб жиниди уьбхрур,
Аьгъя Дугъаз ачухъди-
Жиниди вуйиб тухъди.

Аллагъдин ччвур ву Вали,
Гьукум, аьхювал аплур,
Вари Аьламдин аьхюр,
Ккудудубкпуру вафалур

Аллагъ ву Мутаабли,
Ву варитлан заанур,
Заан футна фикиртлан,
Лукларин шаклувалтлан.

Аллагъдин ччвур ву Барру,
Ужувлариз терефдар,
Чан Луклариз ужувлар,
Вафалур, якъин вуйир.

Аллагъдин ччвур ву Тавваб.
Луклан аьфв къабул аплур,
Миннатназ жаваб туврур,
Гунгарин аьфв аплур.

Аллагъдин ччвур Мунтаким,
Къисас алдабгърур, юкънин
Гьар уьбгърур кафирарин,
Аьзаб туврур инклариз.

Аллагъдин ччвур ву Аьфувв,
Гунгарин аплур аьфв,
Лап кивантлан ккун гъапиш
Гьибтурдар дарапди аьфв.

Аллагъдин ччвур ву Рауф,
Хил алдабгърур, хуш, гьюдлир,
Азад аплур пис рафтар,
Ву дюаь къабул аплур.

Аллагъ Маликуль-мульки,
Падишагъ ву пачгъарин,
Вари терефназ аьхюр
Айи паччагълугъарин.

Аллагъдин ччвур ву заан,
Зуль-жалали валь-икрам,
Чав аплура эйсивал
Хусуси заан гьюрматвал.

Аллагъдин ччвур ву МукъситI,
Рягъимлу, дюзвал ккунир,
Дугъан къарар ва ляхнар,
Зурба аькълиинди гъахрур.

Аллагъдин ччвур ву Жамий,
Уч аплур заан сифатар,
Вари Аьламди халкъ гъапдар,
Ахиратдин Аьрасатдиь.

Аллагъдин ччвур ву Гъаний,
Девлетур, мягътаж адрур.
Сабдихъра дар игътияж,
Дугъахъ хъа ихъ игътияж.

Аллагъдин ччвур ву Мугъни,
Девлет аплур ва туврур,
Заан аплуру ккунир,
Туври гьяруриз къадар.

Аллагъдин ччвур ву Нафий,
Амур аплур ужувлаз,
Хуру мянфяаьт гъадгъаз,
Фуж хушди вуш му Чан киваз.

Аллагъдин ччвур аку Нур,
Акв туврайир Аьламдиз,
Завар, жилар, хядариз,
Гьякъ рякъюз мусурмариз.

Аллагъдин ччвур ву Гъади,
Гъахрур дюзвалиинди,
Якъин улхбариинди,
Хабар тувра Аллагъди.

Аллагъдин ччвур ву Бадий,
Адабгърур шейь дюн'яий,
Адар Увуз барабар,
Сифатарий-къарарий.

Аллагъдин ччвур ву Баки,
Ву даима Аьламди
Гъузрур тек сарна-сарди,
Сарихъра мягътаж дарди.

Аллагъдин ччвур ву Варис,
Вари аьламдин варис,
Гъубзра Дугъаз вари ирс,
Гъацира гьукум Сариз.

Аллагъдин ччвур ву Рашид,
Дергрур дюз-гьякъ рякъдиин,
Луклар аплуру бахтлу,
Духъну гизаф рягъимлу.

Аллагъдин ччвур ву Сабур,
Аплур ву гизаф сабур.
Шерик дар гунагъклариз,
Жаза тувуз дурариз.

Аллагъдин ччвур ву Барий,
Халкъ аплур къудрат ади,
Фу вушра, фила вушра,
Саб фуклара адарди.

Уртларин Ханмягъаммаддин бай
Аьбдул-Муталиб Гъазрати Аьлиев,
Огни шагъур

– Эгер Къур’ан абццну гьибтиш, думу шейт’ни урхуру, к’уру гафар гьякълудар вуйин? Эгер гьаци вуш, абццну гьибтуб ужу даринхъа, белки, шейт’нарикан сабкъан гьякь рякъюз илт’ибк’ур.

– Шейхуль ислам Аьгмад Шигъабуддин ибну Гъяжар Гъайтабийи чан «Фатаваль гъядисия» китабдиъ дупна: «Ибну Салагъдихъан, шейт’нихъан ва дугъан къушмихъан Къур’ан урхуз, гъудган ап’уз шулин, к’ури гьерхган, дугъу гъапну: Дибик’найи загьир терефарий дурарин Къур’ан урхувал адар, к’ура. Гъамдиан дурари гъудган дарап’рубра аь

гъю шулу, гъаз гъапиш гъудгний Къур’андин «Аль-Фатигъа» сура дурхну ккунду, яни, эгер дурари Къур’ан урхурдарш, дурари гъудганра ап’урдар, фицики гъудгний Къур’андиан дурхну ккуни аятар а...» (лиг «Фатаваль гъядисия», 429-пи маш). Къур’ан абццну гьибтуб эдебсузвал шулу, гъаци вуйиган, эгер Къур’ан урхури адарш, думу ккибкуб лазим ву.

– Жилири жара дишагълийихъди зина ап’ураш, хпирин гъудгнариз маниг’вал шулин?

– Хпирин гъудгнариз маниг’вал шулар. Амма жилири чав ап’ураи гунагъан аьхир фициб шулуш, фикир дап’ну ккунду. Фикир ап’ри, гъадму гунагъ

ап’ураи вахтна, учкечмиш гъахъиш, фици шулуш? Тубара дарап’ди, гунагъ ап’ураи вахтна кечмиш гъахъиш, думу касдик Аьхиратдиъ гизаф читинди шул.

– Ухъуз аьгъюганси, гьарсаб гунагъан, чан гъагъивализ дилигну, аьзаб тувру. Хъа ип’рубдик слин йикк ишлетмиш ап’ру ксариз фициб аьзаб хьибди?

– Аллагъу Тааьлайи гирами Къур’андиъ дупна: «Дугъриданна, майит вуйиб, ифи, слин йикк учвуз гъарам ву...» (лиг «Аль-Маида» сура, 3-пи аят).

حَرِّمَتْ عَلَيْكَ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ
وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ... «المائدة: 3»

Аллагъу Тааьлайи ухъуз слин йикк ип’уз гъадагъа дап’на, гъаци вуйиган ухъу, мусурмнари, думу дип’ну ккундар.

Хъа гъарам ип’ру кас дидхъан ярхла хъпан бадали, Пайгъамбарин гъядисар хидихъа.

Муслимдихъан вуйи

Пайгъамбарин гъядисдиъ дупна: «Шеш-беш уйнамиш ап’ру кас слин йиккуъ ва ифдиъ хил иву касдик мисал ву» (№4194).

مَنْ لَعِبَ بِالرَّدْشِيرِ فَكَأَنَّمَا صَبَغَ
يَدَهُ فِي لَحْمِ خِنْزِيرٍ وَدَمِهِ

Гъаму гъядисдиъ шеш-беш уйнамиш ап’рудар слин йиккуъ ва ифдиъ хил иврударихъди тевна. Эгер нардар ап’руур слин йиккук, ифдик кучурихъди тевнаш, слин йикк ип’руриз фициб аьзаб шул?!

«Гъарам дип’ну жандин гъабхъи йикк ц’из лайикъ ву» (Ибн Жарир).

– Узуз гъебхъубдинди, жюрбежюр салаватар а. Варит’ан рягътиб, аьдати салават бик’айчва.

– Ав, дугъриданна жюрбежюр салаватар а, хъа ухъуз варидариз аьгъюб, мелзники алиб гъаму ву: «Аллагъумма салли аьла саййидина Мугъяммадин ва аьла али саййидина Мугъяммадин васаллим».

– Витру-гъудган фу вахтна дап’ну ккунду?

– Витру-гъудган Пайгъамбарин ижми суннатарикан ву. Пайгъамбарин гъапну: «Витру-гъудган гъарсар мусурман касдин гьякь ву» (Абу Давуд, имам аль-Гъяким). Му гъядисдиъ «гьякь» к’уру гафназ жюрбежюр мянйир тувра: имам Шафийийн мазгъабдинди, витру-гъудган ижми суннатарикан ву, имам Абу-Гъянифийн мазгъабдинди – важиб. Витру-гъудган ап’ру вахт хъит’ирхбандин гъудгнихъан ккебгъру ва гвач’индин гъудгнин экбер урхайизкъан гъубзру.

– Жилирихъ хъайи дишагълийиз, чан жилирин ихтияр дарди, ушв бисуз ихтияр адар к’уру гафар гьякълудар вуйин?

– Абу Гъурайрайихъан дуфнайи Пайгъамбарин гъядисдиъ дупна: «Жилирихъ хъайи дишагълийи чан жилирин ихтиярниинди ушв дибисну ккунду» («Сагъигъ аль-Бухари», №5195). Му гъядисдиъ Рамазандин вазлиъ дисру фарз ушварикан к’урадар, мушваъ суннат ушварикан дупна. Яни, Рамазандин вазли ушвар дисуз жилирихъан ихтияр гъадабгъну ккунду к’уруб айиб дар. Абу Давудди зиихъ улупнайи гъядис давам ап’ури дупна: «...Рамазандин вазлин ушвар ктарди» («Сунан», №2458). Рамазандин вазли ушв бисуз ихтияр гъадабгъурдар, гъаз гъапиш думу фарз ву, яники дибисну ккуниб ву. Пайгъамбарин гъядисдиъ дупна: «Аллагъу Тааьлайиз аьссивал улупру ляхнариъ махлукъатариз табигъ духъну ккундар». Яни ухъуз Аллагъу Тааьлайи фарз дап’найи ляхин, шлик’ла мап’ан гъапну к’ури, дугъахъ хъпехъну ккундар. Ухъу халкъ гъап’ури ухъ’ин илипнайи фарзар я жилирихъан, ясана жара махлукъатарикан сарихъанра ухълан алдагъуз шлудар дар. Гъаци вуйиган, жилириз Рамазандин вазли чан хпириз ушв мибисан пуз ихтияр адар. («Булугъуль Марам», 192-пи маш).

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа»

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
- ✓ в Медресе – 3 года.

ДОКУМЕНТЫ НЕОБХОДИМЫЕ ДЛЯ ПОСТУПЛЕНИЯ:

- ✓ нотариальная копия аттестата или диплома;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/y-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имамы) расположенной по месту жительства абитуриента.

ПРИЁМ ДОКУМЕНТОВ ЕЖЕДНЕВНО
КРОМЕ ПЯТНИЦЫ
С 9.00 ДО 17.00
ПЕРЕРЫВ С 12.00 ДО 13.00

Наши адрес:

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 8 988 294 56 16

– Эгер лавландинна хъит’ирхбандин арайиъ къаза гъудгнар ап’уруш ва ният ади гъабхъиш аввабин суннатаризра, думу суннатарин саваб шулин?

– Ибн Гъажарин гафариинди, дици гъап’ну к’ури, аввабин суннатарин саваб шулар, хъа жара аьлимари саваб шулу, к’ура («Аль-Гъязрамия»).

Рузнама

Январь

Йиғъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъит’ирхв. Аль-гъишаъ
1	05:37	07:19	11:55	14:09	16:28	17:58
2	05:37	07:19	11:55	14:10	16:28	17:58
4	05:37	07:19	11:56	14:12	16:30	18:00
6	05:37	07:19	11:57	14:13	16:32	18:02
8	05:37	07:18	11:58	14:15	16:34	18:04
10	05:37	07:18	11:59	14:17	16:36	18:06
12	05:37	07:17	12:00	14:19	16:39	18:09
14	05:36	07:16	12:01	14:21	16:41	18:11
16	05:36	07:15	12:01	14:23	16:43	18:13
18	05:35	07:14	12:02	14:25	16:46	18:16
20	05:34	07:13	12:02	14:27	16:48	18:18
22	05:33	07:12	12:03	14:30	16:51	18:21
24	05:32	07:10	12:04	14:32	16:53	18:23
26	05:30	07:08	12:04	14:34	16:56	18:26
28	05:29	07:07	12:04	14:36	16:59	18:29
30	05:27	07:05	12:05	14:38	17:01	18:31

Рекомендовано каноническим отделом ДУМД для г. Махачкалы

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакълалу вуйи месэлийрикан гъаври адруб гьерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг ап’инай: 8-960-411-19-53

Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек ап’идича ва ичв гъулулугъар тамам ап’уз чалишмиш хъидича.